

10. TRANSPORTS I COMUNICACIONS

A aquest apartat analitzam en primer lloc el subsector del transport en el qual desglossam l'anàlisi per al transport marítim, aeri, interior de viatgers, mercaderies per carretera i activitats annexes als transports. En segon lloc estudiem el subsector de les comunicacions tot diferenciant el que són els serveis postals, telegràfics i de missatgeria del que són els serveis de telecomunicacions.

10.1. TRANSPORTS

La producció real dels transports es frenà notablement l'any 2001, amb un creixement del 0,8%, taxa molt inferior a la de l'any anterior (3,8%) i, sobretot, a la corresponent al 1999, quan cresqué un 10,3%.

El transport exterior (trànsit de passatgers i de mercaderies per vies marítima i aèria) evolucionà amb atonia, amb un augment en conjunt del 0,6%, enfront del 4,7% de l'any anterior, com a conseqüència, sobretot, de la disminució del trànsit aeri de passatgers. El transport marítim creixé moderadament.

El transport interior creixé un 1,6%, també per davall de l'any anterior (3,2%), si bé el comportament dels segments és molt dispar: continuaren creixent a bon ritme el transport urbà i, sobretot, el ferrocarril, el trànsit del qual registrà una remarcable expansió. El transport regular de viatgers es recuperà. La resta de modalitats de transport es va retreure. La producció agregada de les activitats annexes als transports registrà un lleu augment del 0,8%.

10.1.1. TRANSPORT MARÍTIM

El transport de passatgers per via marítima regular en règim de cabotatge creixé un 1,7% el 2001, amb un alentiment notablement del ritme de creixement després de l'augment de l'11,7% experimentat l'any anterior. En els cinc darrers anys el trànsit ha evolucionat clarament a l'alça, i ha passat d'1,1 milions a 1,73 milions de passatgers entre el 1997 i el 2001, si bé les taxes s'han anat desaccelerant (vegeu quadre I-111).

QUADRE I-111.

Transport de passtgers per via marítima regular. 1996-2001

	Trànsit de cabotatge						
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	%Var.01/00
Eivissa (*)	182.031	220.166	286.334	331.096	368.234	398.581	8,24
Sant Antoni	220.210	106.329	111.068	102.694	189.732	176.598	-6,92
Total Pitiüses	402.241	326.495	397.402	433.790	557.966	575.179	3,08
Maó	110.249	102.674	114.081	124.400	139.603	137.521	-1,49
Ciutadella	42.042	51.854	69.592	77.401	90.510	98.959	9,33

Total Menorca	152.291	154.528	183.673	201.801	230.113	236.480	2,77
Palma	496.354	552.744	676.740	801.043	831.354	808.356	-2,77
Alcúdia	48.828	29.765	37.599	43.596	42.189	74.403	76,36
Cala Rajada	0	0	30.500	41.000	39.800	35.340	-11,21
Total Mallorca	545.182	582.509	744.839	885.639	913.343	918.099	0,52
Total Balears	1.099.714	1.063.532	1.325.914	1.521.230	1.701.422	1.729.758	1,67

(*) El trànsit regular entre Eivissa i Formentera s'ha inclòs en trànsit de badia.

Font: Autoritat Portuària de Balears; Servei de Ports del Govern de les Illes Balears.

El trànsit del port d'Eivissa augmentà un 8,2%, dins d'una tendència de ràpid creixement que ha suposat més que duplicar el moviment de passatgers en l'últim quinquenni. Sant Antoni retrocedí un 6,9%. En conjunt, les Pitiüses augmentaren un 3,1%, amb un total de més de 575.000 passatgers. A Menorca el trànsit creixé un 2,8%, gràcies a l'impuls del port de Ciutadella motivat per la major activitat de les línies que l'uneixen amb els ports d'Alcúdia i de Cala Rajada. En els cinc darrers anys el seu trànsit s'ha doblat. Maó presenta una evolució d'alces sostingudes però moderades, excepte el darrer any en què s'ha reduït un 1,5%. A Mallorca, el trànsit s'ha mostrat estabilitzat el 2001, amb un total de 918.000 passatgers. El port de Palma, amb més de 808.000 passatgers, absorbeix el 88% del total de l'illa i un 47% del total balear. Evolucionà amb gran dinamisme els anys 1998 i 1999, a causa de l'ampliació de l'afluència turística i de l'augment i millora de l'oferta a través dels bucs d'alta velocitat. De llavors ençà ha perdut impuls i el darrer any s'ha reduït un 2,8%. De forma contrària, el port d'Alcúdia ha experimentat una forta estirada, en una tendència a l'alça.

L'afluència turística per via marítima cresqué un 3,4%, després de diversos anys d'augment per damunt del 10%. Les arribades de turistes espanyols augmentaren un 4%, mentre que les arribades d'estrangers ho feren un 1,8%.

El trànsit de passatgers de creuers turístics registrà un augment del 2,7% el 2001, amb un total de 639.000 moviments. La màxima activitat es produí el 1999, després d'intenses alces a mitjans dels noranta. El port de Palma representà el 83% del trànsit total (vegeu quadre I-112).

QUADRE I-112.

Transport de passatgers de creuers turístics. 1996-2001

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	%Var.01/00
Eivissa-La Savina	50.389	63.109	36.260	47.331	38.547	24.970	-35,22
Maó	37.505	69.841	70.745	93.152	76.630	82.902	8,18
Palma	281.556	442.585	392.502	582.257	507.486	531.411	4,71
Total Balears	369.450	575.535	499.507	722.740	622.663	639.283	2,67

Font: Autoritat Portuària de Balears.

El trànsit de passatgers en règim local o trànsit de badia, que reflecteix els moviments per motius turístics a excursions de dia, augmentà un 9,5%. L'any anterior ja havia

cregut un 13%. Es realitzaren 4,42 milions de moviments. El corredor Eivissa- La Savina absorbí el 43,3% del total i seguí creixent. El trànsit evolucionà amb dinamisme a Mallorca i també creixé, encara que amb menor intensitat, a les Pitiüses. A Menorca disminuí (vegeu quadre I-113).

QUADRE I-113

Transport de passatgers en règim de trànsit de badia
Nombre de passatgers embarcats i desembarcats

	2000	2001	%Variac.01/00
Eivissa (*)	877.716	965.785	10,0
Sant Antoni	505.388	472.650	-6,5
Cala Savina	877.716	950.282	8,3
Total Pitiüses	2.260.820	2.388.717	5,7
Maó	126.566	136.962	8,2
Ciutadella	36.600	31.898	-12,8
Fornells	18.323	3.611	-80,3
Total Menorca	181.489	172.471	-5,0
Palma	113.856	236.943	108,1
Alcúdia	31.300	67.000	114,1
Andratx	35.114	85.686	144,0
Sóller	978.614	839.790	-14,2
Pollença	124.752	328.650	163,4
Cala Rajada	109.570	66.972	-38,9
Portocristo	120.842	114.606	-5,2
Portocolom	10.388	24.490	135,8
Portopetro/Cala Figuera	27.500	36.242	31,8
Colònia de Sant Jordi	21.688	19.418	-10,5
Cala Bona	24.280	43.826	80,5
Total Mallorca	1.597.904	1.863.623	16,6
Total Balears	4.040.213	4.424.811	9,5

(*) Inclou el trànsit regular entre Eivissa i Cala Savina

Font: Autoritat Portuària de Balears; Servei de Ports del Govern de les Illes Balears.

El trànsit marítim de mercaderies, exclosos els transports especials, augmentà un 1,3%, cosa que suposa una intensa desacceleració després del fort augment del 1999 (17,4%) i, en menor mesura, del 2000 (8,3%). Els transports especials (que inclouen el transport d'automòbils i peces, la tara dels vehicles de càrrega horitzontal (*ro-ro*), la tara dels contenidors i la mercaderia de contenidors en trànsit), creixeren un 6,2%, així mateix molt per davall dels augments dels anys anteriors. En conjunt, el trànsit creixé un 2,7% enfront del 9,9% a l'any 2000, i es mogueren 10,81 milions de t. (vegeu quadre I-114).

Els productes energètics creixeren un 0,9%, lluny del 7,9% de l'any anterior. Els productes agroramaders i alimentaris també es desacceleraren ràpidament i registraren una taxa d'augment de l'1,4%, enfront del 10% de l'any anterior. Els materials de construcció, que ja l'any 2000 havien manifestat signes d'esgotament, es reduïren un

4,2%, després dels intensos augments dels anys finals dels noranta com a conseqüència del boom de la construcció.

QUADRE I-114.

Transport marítim de mercaderies

Mercaderies carregades i descarregades (tn)

Grups de productes	2000	2001	% Variació 2001/2000
Ports que depenen de l'Autoritat Portuària de les Balears			
Energètics	2.983.245	3.009.447	0,88
Siderúrgics	226.242	238.662	5,49
Metal·lúrgics	179.329	204.506	14,04
Adobs	43.756	42.514	-2,84
Químics	90.608	95.725	5,65
Materials construcció	1.026.417	983.090	-4,22
Agroramaders i alimentaris	1.709.908	1.734.210	1,42
Altres mercaderies	1.121.831	1.129.755	0,71
Total mercaderies	7.381.336	7.437.909	0,77
Transports especials (1)	2.849.018	2.983.041	4,70
Total ports Autoritat Portuària	10.230.354	10.420.950	1,86
Ports que depenen del Govern de les Illes Balears			
Mercaderies	109.337	151.447	38,51
Transports especials (1)	185.481	239.798	29,28
Total ports Govern de les Illes Balears	294.818	391.245	32,71
Total mercaderies	7.490.673	7.589.356	1,32
Total transports especials (1)	3.034.499	3.222.839	6,21
Total general	10.525.172	10.812.195	2,73

(1) S'inclouen automòbils i peces, tara de vehicles càrrega horitzontal (ro-ro), tara de contenidors i mercaderia en contenidors en trànsit.
 Font: Autoritat Portuària de Balears, Servei de Ports del Govern de les Illes Balears i elaboració pròpia.

El trànsit de mercaderies pels ports de les Pitiüses es mostrà encara molt actiu, amb un creixement en conjunt d'un 7,9%, encara que molt menys que l'any anterior (21,4%). Eivissa creix de forma sostinguda, el port de Sant Antoni segueix una tendència de fort creixement des del 1998. En el darrer any el seu trànsit ha augmentat un 21,6%. A Menorca, el trànsit augmentà un 6,8%, menys que l'any 2000 (9,6%), gràcies a l'estirada de Ciutadella. A Mallorca el trànsit augmentà un 1,3%, molt per davall del 8% de l'any anterior. Palma continuà creixent (2,9%), encara que molt menys que l'any anterior (10,9%). El port d'Alcúdia disminuí un 2,3%, després d'anys de forts augments (vegeu quadre I-115).

QUADRE I-115.

Transport marítim de mercaderies per illes i ports. 1997-2001
Mercaderies carregades i descarregades (tn)

	1997	1998	1999	2000	2001	% Variació 2001/2000
Eivissa (1)	908.797	975.725	1.051.432	1.280.228	1.351.114	5,5
Sant Antoni	223.188	125.970	189.741	226.844	275.756	21,6
Total Eivissa	1.131.985	1.101.695	1.241.173	1.507.072	1.626.870	7,9
Maó	634.839	690.959	824.907	892.814	910.333	2,0
Ciutadella	61.393	51.416	51.682	67.974	115.489	69,9
Total Menorca	696.232	742.375	876.589	960.788	1.025.822	6,8
Palma	4.193.730	4.199.658	4.956.340	5.497.011	5.658.840	2,9
Alcúdia	1.744.301	2.102.368	2.504.245	2.560.301	2.500.663	-2,3
Total Mallorca	5.938.031	6.302.026	7.460.585	8.057.312	8.159.503	1,3
Total Illes						
Balears	7.766.248	8.146.096	9.578.347	10.525.172	10.812.195	2,7

(1) No s'hi inclou el trànsit interior entre Eivissa i Formentera

Font: Autoritat Portuària de Balears, Servei de Ports del Govern de les Illes Balears i elaboració pròpia.

10.1.2. TRANSPORT AERI

El nombre d'entrades i sortides pels aeroports de les Illes es reduí en 200.000 passatgers, la qual cosa suposa un 0,75% menys, després del màxim al qual s'arribà l'any 2000. Es totalitzaren 26,46 milions de moviments. Aquest descens és el primer que es produeix en els darrers deu anys (vegeu quadre I-116).

A Eivissa i Mallorca es registraren descensos semblants, de prop de l'1%. A Menorca es registrà un moderat augment de l'1,9%.

El trànsit internacional, que l'any anterior s'havia estancat, disminuí un 1,5% el 2001, i es registraren 19,27 milions de moviments. El trànsit interior creixé un 1,8%, molt per davall de la taxa de l'any anterior (11,8%), i se situà en 7,04 milions de moviments. El trànsit xàrter continuà perdent pes específic a favor del trànsit regula. El primer disminuí un 3,5% i el segon augmentà un 2,6%.

L'afluència turística per via aèria disminuí un 1,7%. L'any anterior ja s'havia reduït lleugerament (0,2%). El turisme estranger descendí un 2%, mentre que l'espanyol augmentà un 0,8%. El turisme alemany disminuí un 7,8%, mentre que el britànic augmentà un 4,8%.

A les Pitiüses les entrades de turistes per via aèria disminuïren un 3,5%. A Mallorca la reducció fou de l'1,7%. A Menorca s'enregistrà un augment de l'1,4%.

QUADRE I-116.

Transport de passatger per via aèria. 1991-2001

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	%Var 01/00
Eivissa	2.533.061	2.569.016	2.745.132	3.231.756	3.359.220	3.285.815	3.539.817	3.829.439	4.185.633	4.475.435	4.426.961	-1,08
Mallorca	11.773.158	11.867.370	12.436.599	14.264.355	14.733.477	15.382.588	16.562.090	17.664.783	19.223.162	19.411.426	19.207.045	-1,05
Menorca	1.490.478	1.660.843	1.728.015	2.057.944	2.073.783	2.023.572	2.235.600	2.426.974	2.617.180	2.772.337	2.825.177	1,91
Total Balears	15.796.697	16.097.229	16.909.746	19.554.055	20.166.480	20.691.975	22.337.507	23.921.196	26.025.975	26.659.198	26.459.183	-0,75

Font: Conselleria de Turisme del Govern de les Illes Balears.

QUADRE I-117.

Transport de passatgers per ferrocarril. 1992-2001

Passatgers transportats en milers

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Palma-Inca-sa Pobla (1)	1.301,9	1.275,6	1.264,8	1.315,7	1.324,5	1.338,1	1.350,4	1.421,4	1.685,5	2.031,2
Sóller-Palma	762,9	862,3	930,7	974,8	1.029,5	1.056,9	1.076,0	1.117,8	1.042,9	978,4
Sóller-Port Sóller	504,3	536,5	545,1	560,8	566,4	608,1	615,9	622,4	634,1	756,3
Total	2.569,1	2.674,4	2.740,6	2.851,3	2.920,4	3.003,1	3.042,3	3.161,6	3.362,5	3.765,9

(1) El tram Inca-sa Pobla entrà en funcionament el 8.01.01

Font: Serveis Ferroviaris de Mallorca, Ferrocarril de Sóller, SA.

El trànsit en connexió (*hub*) a través de l'aeroport de Palma s'incrementà un 35,9% en moviments i un 44,2% en passatgers. En la darrera temporada totalitzà 469,1 mil moviments d'arribada i retorn Alemanya-Palma-Alemanya. El trànsit en connexió suposa la utilització, entre novembre i març, d'aquest aeroport com a centre de connexió entre vols procedents de diferents ciutats alemanyes i altres destinacions del sud espanyol i portuguès, la qual cosa millora les comunicacions insulars en temporada baixa (vegeu apartat 8.1 d'aquest capítol).

Les companyies aèries amb seu a Balears transportaren 18,35 milions de passatgers, un 7,8% més que l'any anterior, encara que el ritme de creixement es reduí pràcticament a la meitat. Dues de les companyies (Spanair i Air Europa) absorbiren prop del 80% del trànsit. Aquesta xifra correspon a la totalitat de trànsit generat, no només el relacionat amb les Illes Balears. La plantilla (5.308 persones) disminuí un 11,3%, com a conseqüència dels ajustos introduïts en algunes companyies.

10.1.3. VARIACIÓ DE LA PRODUCCIÓ DEL TRANSPORT MARÍTIM I AERI

La producció dels serveis de transport de viatgers disminuí un 0,4%, després de l'augment del 2,7% de l'any anterior. La producció del transport de mercaderies augmentà un 2,7%, molt per davall del 8,8% de l'any 2000. La producció agregada del transport marítim i aeri es mantengué a un nivell similar al de l'any anterior i enregistrà un lleu augment del 0,6%. Els anys 2000 i 1999 havia crescut un 4,7% i un 11,7%, respectivament.

10.1.4. TRANSPORT INTERIOR DE VIATGERS

En aquest apartat diferenciam l'anàlisi pel que fa al transport urbà, per ferrocarril, el transport regular i discrecional de viatgers per carretera, autotaxis i lloguer de cotxes amb conductor i sense i el transport de mercaderies per carretera.

10.1.4.1. Transport urbà

L'Empresa Municipal de Transports Urbans de Palma (EMT) transportà 26,99 milions de passatgers, un 5,5% més que l'any anterior, quan ja havia crescut un 6,6%. El nombre de línies en explotació també continuà augmentant i passà de 25 a 27. Els dos darrers anys han entrat en funcionament 6 línies addicionals.

10.1.4.2. Ferrocarril

La línia Palma-Inca-sa Pobla, que explota l'empresa pública Serveis Ferroviaris de Mallorca (SFM), ha experimentat un fort creixement de trànsit els dos darrers anys i ha passat de 1,42 milions de passatgers el 1999 a 2,03 el 2001, la qual cosa suposa un augment del 42,9%. Fins al 1999 el trànsit evolucionava lleugerament a l'alça amb un volum entorn d'1,3 milions de passatgers anuals. A principis de gener del 2001 entrà en funcionament el tram Inca-sa Pobla. En aquest darrer any s'han transportat 345.000

passatgers més (un 20,5%) que l'any anterior.

La línia Palma-Sóller-Port de Sóller és explotada pel Ferrocarril de Sóller, SA. L'any 2000 el tram turístic Palma-Sóller rompé la tendència de trànsit creixent que havia registrat durant la darrera dècada i disminuï un 6,7%. El 2001 ha tornat a retrocedir un 6,2%, i s'ha situat en 978.400 passatgers. En canvi, el tram Sóller-Port no només ha continuat creixent, sinó que el seu trànsit ha augmentat a fort ritme (19,3%), i ha sobrepassat els 756.000 passatgers (vegeu quadre I-117).

En conjunt, en ferrocarril s'han transportat en el darrer any prop de 3,77 milions de passatgers, un 12% més que el 2000.

Actualment és en curs el projecte de recondicionament del tram Inca-Manacor, que suposa una inversió global de 34 milions d'euros i l'entrada en servei del qual és previst per al 2003.

10.1.4.3. Transport regular de viatgers per carretera

El transport regular de viatgers, que els darrers anys ha crescut de forma sostinguda, augmentà també el 2001 (6,7%), encara que a menor ritme que l'any anterior (8,6%). Es transportaren 11,97 milions de passatgers (746.000 més) (vegeu quadre I-118).

QUADRE I-118.

Transport regular de viatgers per carretera				
	1999	2000	2001	% Var.01/00
Eivissa	3.357.364	3.669.313	3.717.267	1,3
Formentera	87.883	78.680	45.327	-42,4
Mallorca	5.736.631	6.220.000	6.894.280	10,8
Menorca	1.150.373	1.252.760	1.310.115	4,6
Total Balears	10.332.251	11.220.753	11.966.989	6,7

Font: Direcció General d'Obres Públiques i Transports del Govern de les Illes Balears.

A Mallorca, amb un total de 6,89 milions de passatgers, l'increment fou del 10,8%. Excepte a Formentera, el trànsit de la qual continua caient ràpidament, a Eivissa i Menorca el trànsit seguí augmentant, encara que a taxes menors que les dels anys anteriors.

10.1.4.4. Transport discrecional de viatgers per carretera

El nivell d'activitat d'aquest segment depèn fonamentalment de l'evolució de l'afluència i de la despesa turístiques. El creixent pes específic del turisme residencial i de les noves modalitats alternatives al turisme de sol i platja, genera una major demanda de cotxes de lloguer, en detriment del transport discrecional i dels taxis. En els anys anteriors, impulsat per una afluència turística creixent, el nombre de llicències havia augmentat cada any. En el darrer s'ha produït, per primera vegada des del 1995, una disminució del nombre de llicències, que han passat de 2.089 a 1.984 (un 5% menys). Esti-

mam que l'activitat s'ha reduït, amb referència al total balear, prop del 4%.

10.1.4.5. Autotaxis i lloguer de cotxes amb conductor i sense

El nombre de llicències d'autotaxis ha baixat un 1% i ha passat de 2.317 a 2.295. L'any anterior no havia variat. L'activitat d'aquest segment, que té problemes de sobreoferta en temporada baixa i acusa la competència dels cotxes de lloguer, s'ha reduït lleugerament durant el darrer any com a conseqüència de la menor aflluència turística i de la moderació del consum dels residents.

El nombre de llicències de cotxes de lloguer amb conductor no ha variat i és de 177. La seva activitat s'ha mantengut estabilitzada.

El nombre d'empreses de cotxes de lloguer ascendia a final del 2001 a 319 i havia augmentat un 7,8%. Aquest augment s'ha d'atribuir al procés administratiu de renovació de llicències per part d'empreses que anteriorment havien estat qualificades com a baixes temporals. La flota se situa prop dels 45.000 vehicles. El nivell d'activitat real, en base a dades publicades pel sector, s'ha reduït el darrer any. Els preus han tendit a baixar com a resultat de la pressió exercida pels majoristes de viatges, algun dels quals ha posat en funcionament la seva pròpia empresa de lloguer.

10.1.5. TRANSPORT DE MERCADERIES PER CARRETERA

El nombre de llicències de transport públic discrecional, integrat per transport lleuger (MDL) i pesant (MDP), creixé a fort ritme (10,2%), i se situà en 4.970 llicències a final d'any. L'any anterior ascendiren a 4.508, amb un increment del 2,6%.

Les llicències de transport privat, que l'any anterior havien augmentat un 15,6%, descendiren un 2%, i se situaren en 10.680 a final de l'any 2001.

El total d'autoritzacions corresponents a transport de mercaderies augmentà un 1,6%, amb una suma de 15.650 llicències.

El transport privat mixt de mercaderies i viatgers augmentà un 4,1%, molt per davall de la taxa de l'any anterior (26,5%), i sumà 1.460 llicències.

L'activitat d'aquest segment continuà creixent durant l'any, impulsada, sobretot, per la intensa activitat de la construcció, encara que el ritme d'augment (3,5%) es desaccelerà notablement amb relació a l'any anterior (8,2%). A Mallorca el creixement passà del 8,3% de l'any 2000 al 2,4% en el darrer any.

10.1.6. VARIACIÓ DE LA PRODUCCIÓ DELS TRANSPORTS INTERIORS

La producció agregada dels serveis de transport interior creixé a una taxa estimada de l'1,6%, la meitat que la corresponent a l'any anterior.

10.1.7. ACTIVITATS ANNEXES ALS TRANSPORTS

En aquest apartat analitzam els serveis d'aparcament, ports i aeroports i agències de viatges.

10.1.7.1. Serveis d'aparcament

L'indicador d'aquesta activitat va molt lligat a l'evolució del parc automobilístic, que ascendia a 738.368 vehicles a final d'any, 33.809 unitats més que a final del 2000, cosa que suposa un increment anual del 4,8%. Es matricularen 76.502 vehicles, un 5,5% més que l'any anterior, amb dades referides al total regional. Però l'evolució per illes fou molt diferent: mentre que a Mallorca s'enregistrà un augment de l'1,3%, a les Pitiüses i, sobretot, a Menorca s'enregistraren creixements molt vius (9,7% i 16,7%, respectivament).

10.1.7.2. Ports i aeroports

La producció dels serveis portuaris annexos als transports es desaccelerà intensament, i passà d'un augment del 10,5% el 2000 a un 2% el darrer any.

La producció dels serveis aeroportuaris es mantengué pràcticament estabilitzada.

10.1.7.3. Agències de viatges

L'activitat receptora acusà el descens de trànsit per via aèria i evolucionà lleugerament a la baixa. L'activitat emissora, que es movia a bon ritme, en línia amb els anys anteriors, acusà en el darrer trimestre els efectes de l'11 de setembre. En conjunt, la producció estimada es mantengué pràcticament sense variació.

10.1.7.4. Variació de la producció dels serveis annexos als transports

La producció dels serveis annexos als transports s'alentí notablement, i se situà en el 0,8%, molt per davall de la de l'any anterior (3,3%).

10.2. COMUNICACIONS

La producció real de les comunicacions augmentà un 4% l'any 2001, molt per davall del 9,7% enregistrat l'any anterior. Els serveis postals, telegràfics i de missatgeria continuaren creixent lleugerament a una taxa similar a la del 2000. Les telecomunicacions frenaren el seu ritme d'augment, perquè a Balears la telefonia mòbil, vertader motor del dinamisme dels darrers anys, ja mostrà signes de saturació com a conseqüència de l'elevat grau de penetració al qual s'ha arribat, molt superior a la mitjana europea. Continua l'expansió de les noves tecnologies pròpies de la societat de la informació. La penetració d'Internet es veié afavorida per la ràpida implantació de la tecnologia d'accés ràpid ADSL.

10.2.1. SERVEIS POSTALS, TELEGRÀFICS I DE MISSATGERIA

Els serveis postals públics, que l'any 2000 ja havien evolucionat amb atonia, reduïren la seva activitat un 2,2% el 2001. Els anys 1998 i 1999 registraren forts creixements (vegeu quadre I-119).

QUADRE I-119.

Serveis postals públics. 1996-2001

Correspondència nascuda i distribuïda en milers

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	% Var.01/00
Línia bàsica	123.388	128.522	138.503	147.569	148.149	148.560	0,3
Línia econòmica	35.175	31.303	32.991	40.970	42.451	37.933	-10,6
Línia urgent	1.498	1.458	1.404	1.420	1.328	1.200	-9,6
Total	160.061	161.283	172.898	189.959	191.928	187.693	-2,2

Font: Correos y Telégrafos. Prefectura Provincial Illes Balears.

L'activitat de la línia bàsica, que inclou cartes i targetes postals, publicitat, comunicacions d'empreses, de particulars i d'entitats financeres, es manté pràcticament estabilitzada (0,3%), igual que l'any 2000 (0,4%). Es produïren 148,56 milions de moviments, s'hi consideren tant la correspondència nascuda com la distribuïda, cosa que representa el 79,2% del total de la correspondència moguda pels serveis públics.

La línia econòmica, constituïda per impresos i paqueteria, descendí un 10,6%. L'any anterior havia augmentat un 3,6%. Es produïren 37,9 milions de moviments, un 20,2% del total.

La línia urgent, que perd posicions de forma continuada, es reduí un 9,6% (l'any precedent ja havia disminuït el 6,5%). Representà un 0,6% del total.

La pèrdua d'activitat dels serveis postals reflecteix la desacceleració de l'economia balear, però també, la creixent incidència dels serveis associats a les noves tecnologies de comunicació, en particular el correu electrònic i, en algunes línies obertes a la lliure competència, també els efectes de l'activitat dels serveis postals privats.

Els serveis postals privats, que fins a la completa liberalització dels serveis públics l'any 2003 no poden operar en la línia de correspondència interurbana de menys de 350 grams, han generat prop de 22,5 milions de moviments, cosa que suposa un augment del 19,7% i una ampliació de la quota de mercat, que ha passat del 9% l'any 2000 al 10,7% el 2001. La citada restricció provoca una disminució de la seva activitat en la línia bàsica i la recerca d'una posició competitiva en la línia econòmica -on no existeixen limitacions normatives- la producció de la qual ha augmentat de forma significativa. Els emergents serveis de comerç electrònic generen una creixent activitat de distribució de catàlegs i impresos.

En conjunt, la producció dels serveis postals públics i privats es mantengué pràcticament estabilitzada, i se situà en 210,1 milions de moviments, un 0,3% menys que el 2000, any que ja havia tengut un creixement baix (1,3%).

Els serveis privats de missatgeria i paqueteria continuaren evolucionant a l'alça, en línia amb l'expansió de les noves tecnologies de la comunicació. El trànsit amb origen o destí als Estats Units s'alentí després de l'11 de setembre. Les tarifes augmentaren per damunt del 5%.

Els serveis telegràfics augmentaren prop d'un 12%, després de diversos anys de descensos continuats, gràcies al major dinamisme dels telegrams interiors. Els internacionals continuaren caient ràpidament. Es totalitzaren 317.600 operacions.

La producció agregada dels serveis postals, telegràfics i de missatgeria creixé un 1,5% l'any 2001, una taxa anàloga a la de l'any anterior.

10.2.2. SERVEIS DE TELECOMUNICACIONS

A aquest apartat analitzam el marc del procés de liberalització de les telecomunicacions, l'estudi de l'evolució de la telefonia fixa i de la telefonia mòbil i s'hi fa una valoració de l'evolució de la producció de les telecomunicacions.

10.2.2.1. El procés de liberalització

A partir de l'1 de gener del 2001 entrà en vigor la norma que regula l'accés al denominat bucle local de Telefónica, que permet que els abonats triïn l'operador amb el qual desitgen realitzar les seves cridades. Si més no des d'un punt de vista formal, amb aquesta mesura quedà pràcticament culminat el procés de liberalització de les telecomunicacions a Espanya que s'havia iniciat l'1 de desembre del 1999. Aquest procés ha propiciat l'entrada al mercat d'un considerable nombre d'operadors i la contínua reducció dels preus dels serveis més exposats a la competència. Però la velocitat del procés real d'obertura del mercat tendeix a ser qüestionada, en base que a mitjans del 2001 l'operador dominant obtenia encara el 92% dels ingressos generats pel mercat de la veu.

L'agost del 2001 la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions (CMT) aprovà les tarifes dels serveis ADSL minoristes de Telefónica, cosa que feu possible la prestació d'aquest servei d'accés ràpid a Internet a través de la xarxa telefònica convencional. Els experts consideren l'ADSL com un estadi intermedi o de transició en matèria d'accés ràpid a Internet, adequat a la demanda actual, enfront de la major fiabilitat i capacitat de la fibra òptica. En tot cas, aquesta tecnologia ha permès un progressiu avanç del mercat de la banda ampla a partir d'aquest moment.

10.2.2.2. Telefonia fixa

El nombre de línies en servei de Telefónica a Espanya ascendia a 20,65 milions a final d'any. Augmentaren només un 1,6%, enfront del 5,7% de l'any anterior, a causa

del descens de la xarxa bàsica, compensat en part per l'augment de la xarxa digital de serveis integrats (RDSI). El volum total de minuts cursats creix un 28,2% respecte del 2000, per la incidència d'Internet i de la interconnexió d'altres operadors fixos. Els preus baixaren un 7% de mitjana, segons dades de la mateixa companyia. En conjunt, a Espanya els ingressos per operacions de la primera operadora creixeren un 0,4%.

A Balears hi havia 450.963 línies de telefonia fixa a final de l'any 2001, segons dades facilitades per Telefónica, a 31 de març del 2002, el total de línies era de 461.864, de les quals 391.188 corresponien a línies de la xarxa de telefonia bàsica (RTB), la qual cosa suposa un 84,7% del total de telefonia fixa; 54.262 a línies RDSI (11,7%) i 16.414 a línies ADSL (3,6%). Entre finals de 1998 i del 2001 el nombre de línies de telefonia fixa ha crescut un 6,6%.

El volum de trànsit telefònic internacional es reduí com a conseqüència de la disminució de l'afluència turística i del desplaçament cap la telefonia mòbil.

A finals del 2001, segons dades de la Comissió Europea, una mitjana del 37,7% de les llars europees disposaven d'accés a Internet. El país amb major penetració era Holanda amb un 63,8% i el que en tenia menys era Grècia amb un 9,9%. La mitja espanyola ocupava el penúltim lloc amb un 24,7%.

A Balears, amb dades referides a abril-maig del 2001, el percentatge d'usuaris sobre la població era d'un 20,3%, el mateix que el corresponent al total espanyol, cosa que significa que el nombre d'usuaris excedia els 176.000. El creixement ha estat molt intens des del 1998 (a finals d'aquest any el percentatge de penetració era del 5,2%).

10.2.2.3. Telefonia mòbil

El mercat de la telefonia mòbil ha experimentat un creixement espectacular els darrers tres anys. A Espanya, a final de l'any 2001, el nombre d'usuaris havia superat els 30 milions, amb un augment del 26,4% durant aquest any. L'índex de penetració (nombre de telèfons per cada 100 habitants) se situà en el 71,3%. A final del 2000 aquest índex era del 59,2%.

A les Balears l'índex ajustat de penetració, exclosa la població flotant, se situà per damunt del 80%, coeficient que excedeix a la mitjana europea a final d'any (75,7%). El nombre d'usuaris ascendia a prop de 720.000. Donada l'elevada penetració a què s'ha arribat, que cada vegada deixa menys usuaris potencials de telefonia mòbil, el ritme de creixement es frenà al llarg del darrer any, i passà d'una taxa de creixement del 73,5% en el 2000 al 10,1% en el 2001. La demanda de serveis induïda pel turisme en la modalitat itinerant (*roaming*) continuà creixent, encara que a un ritme molt menor, en part pels mateixos motius de saturació ja esmentats en la població resident i també per la menor afluència turística.

Els preus dels serveis, que en els anys anteriors s'havien reduït intensament, registraren lleus descensos

10.2.2.4. Variació de la producció de les telecomunicacions

Segons les nostres estimacions, la producció real agregada dels serveis de telecomunicacions augmentà un 4,3%, amb un alentiment notable en el ritme de creixement, després dels intensos augments dels dos anys anteriors (prop del 12% cada any), la qual cosa reflecteix la pèrdua d'impuls de la telefonia fixa convencional, només parcialment compensada pel dinamisme dels nous serveis relacionats amb Internet; i la saturació del mercat de la telefonia mòbil causada per la velocitat i l'abast de la seva expansió.